

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VII.

Dunaj, 9. novembra 1927.

Št. 45.

Starši, vzgajajte otroke v narodnem duhu!

Pogosto vidimo, da se naši starši malo ali nič ne brigajo za narodno vzgojo svojih otrok. Zato se večkrat zgodi, da so starši prav dobri in trdni Slovenci, pristne in neomajne slovenske korenine, a njihovi otroci pa narodno mlačni, brezbrizni, ali pa celo nam nasprotnega mišljenja.

Vzrok je seveda predvsem pogubni upliv ponemčevalne šole, ki naših otrok nikdar ne vzgaja v domačem, slovenskem duhu. In kako naj tudi učitelj, ki je popolnoma nemškega duha in mišljenja, slovenske otroke vzgaja v slovenskem duhu? Nihče ne more dati, česar sam nima.

Če pravijo, da hočejo naše otroke vzgajati v „koroškem“ duhu, je to golo slepilo. Kajti „koroške“ narodnosti in „koroškega“ jezika ni. Na Koroškem imamo dve narodnosti, nemško in slovensko; imamo dva jezika, slovenskega in nemškega. Kajti jezik je najvidnejši znak narodnosti. In prej je bila na Koroškem slovenska narodnost nego nemška. V tem oziru je slovenska narodnost bolj koroška nego nemška.

Katera je torej „koroška narodnost“ za Nemce in katera za Slovence? Za Nemce je koroška narodnost nemška narodnost in nemški jezik, za Slovence pa je koroška narodnost in koroški jezik slovenska narodnost in slovenski jezik!

Če torej zdaj govorijo, da hočejo naše otroke „koroško“ vzgajati, in jih pri tem odtujejejo slovenski narodnosti in slovenskemu mišljenju, je to govorjenje o vzgoji v koroškem duhu golo slepilo! V resnici jim je samo za to, da vzgoje naše slovenske otroke v nemškem duhu, da jih ponemčijo! To je jasno ko beli dan!

Mi pa hočemo vzgojo res v koroškem duhu! Hočemo za naše otroke res koroško

vzgojo! A ker konkretno more biti koroška vzgoja samo nemška ali slovenska, zato pomeni „koroško“ vzgajati: nemške otroke vzgajati nemško, slovenske pa slovensko! To je koroška vzgoja, vse drugo je samo slepilo in varanje. Zato je čisto logično, da kakor za otroke nemške narodnosti priznamo nemško vzgojo, ravno tako za slovenske otroke zahtevamo slovensko vzgojo!

Če bi nam bili Nemci pravični in če bi pustili, da se koroški otroci res koroško vzgajajo, potem bi pustili, da se naši slovenski otroci v šoli vzgajajo slovensko. Toda mi vemo, da Nemcem ni za resnično koroško vzgojo, marveč le za nemško vzgojo! Zato pa, dragi slovenski starši, morate vi sami tem bolj skrbeti, da boste svoje koroške slovenske otroke res koroško, t. j. slovensko vzgajali.

Slovenski starši, vzgajajte svoje otroke v narodnem duhu!

Došno pastirstvo in narodnost.

Piše Janez Kalan, duhovnik, pastir Slovencev na Nemškem.

Kakor je gotovo tudi bralcem „Koroškega Slovenca“ znano, biva nekaj tisočev slovenskih delavcev na Nemškem v velikem premogovnem okraju (Kohlenrevier v Porurju). Med temi slovenskimi izseljenci sem bival jaz tri leta in zdaj pričujem že četrto.

Letos poleti, dne 24. avgusta, je pripeljal poseben vlak z Westfalskega na Slovensko 650 teh ljudi, ki so prišli po mnogih letih zopet obiskat svojo domovino. Z njimi se je pripeljalo tudi 18 nemških duhovnikov in kakih 15 drugih Nemcev, dam in gospodov. Na Slovenskem so se mudili 12 dni. Dne 5. septembra so se odpeljali iz Maribora čez Koroško mimo Celovca in Beljaka nazaj v Nemčijo. Jaz sem jih

la sta vedno v prvih vrstah, kjer so najbolj švigale krogle. Ko je došla pomoč, sta bežala z drugimi tovariši po ozki poti.

„Tomej, to je naša nesreča!“ pravi Andrej. „Turki nas potisnejo v močvirje.“

„Sva dosedaj srečno odnesla pete, jih bova še tudi zanaprej,“ tolaži ga pogumno Tomej.

„Neka temna slutnja me navdaja, vem, da najdem tu svoj konec. Pozdravi mi Anko in bodi ji zaščitnik, saj je sedaj sirota!“

„Andrej, vse storim zate, saj veš, da sva si bila vedno dobra in tudi Anko sem ljubil.“

„Bog te obvari!“ reče še Andrej in v tem trenutku nastane strašen krik, Turki so na urnih konjih dosegli bežeče Avstrijce, ki so se gnetli naprej po ozki cesti. Zdjajci so pridrli Turki med nje in sekali na vse strani. Da so se Avstrijci rešili, so krenili v stran, a to je bila njih poguba. Vsled močvirnih tal so se začeli pogrezati. Vedno bolj globoko so lezli v zemljo. Ko so Turki to zapazili, so jezdec na konjih sekali po nesrečnih vojaki.

Tomaž je bežal naprej in se srečno preril na suho, odkoder je mogel bežati proti taboru. Zgubil je Andreja izpred oči. Ravno kar so pridrveli štirje jezdecji za gručo, v kateri je bil Andrej. Rešitve ni bilo druge, kakor skočiti v stran. Tako je storil tudi Andrej — a gorje — ni mogel dalje, komaj je hotel dvigniti desno

spremil do Beljaka, potem pa sem se vrnil spet čez Koroško nazaj proti Mariboru. A ker se mi ni mudilo, sem se na Koroškem par dni pomudil. Ogledoval sem krasoto koroške dežele, ki mi je sicer že znana od prej, a mi je še vedno nanovo lepa. Imam tudi še precej znancev na Koroškem, katerih sem par obiskal, v Celovcu in drugod. Kajpada pride pri takih obiskih v razgovor to in ono.

Veselilo me je, kar sem slišal, da se je Koroška zdaj že skoro popolnoma pomirila, da vsaj ni več očitnega preganjanja in nasilnosti nad Slovenci. Seveda Slovenci nimajo svojih narodnih pravic, kakor bi jim šle; a njih položaj je v primeri z onimi, ki so pod italijansko peto vendar še dokaj znosen. Najbolj žalostno je to, da nimajo dosti svojih duhovnikov in da po nekaterih župnijah celo nimajo duhovnika, ki bi jim besedo božjo govoril v domačem jeziku in pri katerih bi sploh mogli v svojem jeziku opraviti svoje verske dolžnosti. Saj mi je bilo vse to seveda že prej znano, a kajpada, je zdaj prišel pogovor zopet na to.

Ko sem te razmere razmotrival, sem jih nehote začel primerjati z razmerami v Nemčiji, ki jih že tri leta opazujem in jih dobro poznam. In šinila mi je misel v glavo, da bi ne bilo odveč, ko bi o tem nekaj napisal za „Koroškega Slovenca“.

Ne morem grajati, da so v nekaterih slovenskih župnijah nastavljeni duhovniki nemške narodnosti, ker slovenskih žalibog ni. Ali je bilo res potrebno, da je vseh tistih 25 slovenskih duhovnikov, ki so šli čez mejo, zapustilo svoje rojake, o tem nočem govoriti. A če je enkrat tako, da slovenskih duhovnikov ni dosti, moramo biti zadovoljni, da se sploh dobijo kateri, ki oskrbujejo tudi slovenske župnije. Vsa čast torej tistim nemškim duhovnikom, ki pastorujejo med Slovenci in so se tudi naučili slovenskega jezika. En tak gospod me je pred par leti na nekem zborovanju v Gradcu sam slovensko nagovoril, kar se mi

nogo, se je pogreznil z levo tem bolj globoko. Vihtel je z rokami, da bi se dvignil iz močvirja, toda nikamor se ni mogel ganiti. V tem pridirja Turek bliže njega. Andrej se mu postavi nasproti in hoče nastaviti puško v obrambo, a pregloboko je tičal v močvirju, da se ni mogel dosti hitro kretati. Bliskoma zavijti Turek meč ter udari Andreja po glavi, da se skloni z vzklikom: Jezus, Marija, ves okrvavljen na tla in v kratkem zatise svoje oči za vedno.

Tako je našel Andrej smrt daleč od svoje domovine in ljubljene sestre kot žrtev pisarjevega maščevanja.

Prepozno je prišla tem vojaku pomoč. Ko so se skoraj že vsi pogreznil v močvirje in so jim posekali Turki neusmiljeno glave, so šele pognali topničarji sovražnika v beg.

Cesar Jožef, ki je imel v bližini svoj tabor, je moral vse to gledati. Silno vznemoljen vsled tega poraza in bolehen se je vrnil na Dunaj.

Le neznatno število je bilo onih, ki so srečno odnesli pete pred ljutim Turkom. Med temi je bil tudi naš Tomej. Vesel, da si je rešil življenje, je bil vendar potr, ker je zgubil svojega najboljšega prijatelja; ni imel nobenega veselja več in tako mu je bilo zelo všeč, da se je boj proti Turkom še nadaljeval.

(Dalje sledi.)

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Kapelški punt.

(Nadaljevanje.)

Topovi so grmeli, krogle so švigale, tu in tam je padla granata in razmesarila vse, kar je bilo v bližini. Tu je padel vojak, zadet od krogle, tam so dirjali konji brez jezdeca, glasno hrskali in begali čez trupla mrtvih in tudi še na pol živih vojakov, ki so stokali od strašnih bolečin. Bilo je krvavo klanje; že so bili Avstrijci potisnjeni čisto v zagato, še trenutek in izgubljeni bi bili vsi, neusmiljeno bi jih posekali in postrelili Turki. Toda čuj, naenkrat zadonijo od strani izza nekega hribčka trobente. Z veliko silo uderejo huzarji grofa Aichelburg pešcem na pomoč. S silnim krikom se zaženejo med prodirajoče Turke, neusmiljeno sekajo po turbanih, da so padale glave kakor bi sekal mak. Turki so prestrašeni obstali, avstrijski pešci so se mogli oddahniti in umakniti proti taboru po precej ozki poti. Ob straneh pa so bila močvirna tla. To je opazilo krdelo turških jezdecov. Hitro se odcepijo od glavne čete ter zdirjajo za bežečimi Avstrijci.

Med temi pešci sta bila tudi Tomej in Andrej. Hrabro sta se borila ves čas, marsikateremu Turku sta upihnila luč življenja, sta-

je zdelo od njega prav lepo. Da pa je na slovenskih župnijah nekaj duhovnikov, ki slovensčine ne znajo, slovensko ne pridigajo in ne spovedujejo, to pa je stvar, ki bi je v obraz zahtevam dušnega pastirovanja. Ni prijetno o tem pisati v političnem listu; a ker razmere zahtevajo, se žalibog mora pisati. Ena prvih zahtev dušnega pastirstva je brez dvoma ta, da pastir zna jezik svojih ovac. „Jaz sem dober pastir, poznam svoje ovce in one poznajo mene,“ to so besede božjega Pastirja, in vsak duhovni pastir, če ni najemnik, mora prav tako reči. Kako pa more dušni pastir ljudi dobro poznati, če njih jezika ne zna? Četudi oni znajo njegov jezik, se vendar ne morejo z njim tako zaupno pogovoriti, sploh ne morejo imeti do njega takega zaupanja, kakršno je potrebno med dušnim pastirjem in njegovimi ovčicami. Pa naj bo to potem katehizirani jezik; nemški ali slovenski, italijanski ali francoski, kitajski ali malajski. Znati jezik ljudi, s katerimi ima dušni pastir opraviti, to je kardinalna zahteva za vsakega dušnega pastirja. To dobro vedo vsi misijonarji po Ameriki, Afriki, Aziji in Avstraliji. Zato se z veliko težavo, a tudi z veliko pridnostjo učijo jezikov onih narodov, med katerimi hočejo delovati. Nikomur še na misel ne pride, da bi šel kak divji narod spreobračati, ne da bi znal njegov jezik. V novejšem času si katoliška cerkev veliko prizadeva in sv. oče Pij XI. polaga na to posebno veliko važnost, da se med poganskimi narodi vzgojijo duhovniki njih lastnega rodu, ker taki najbolj poznajo lastnosti in potrebe svojih rojakov, ti pa imajo do njih največje zaupanje. Vendar pa smejo in morejo imeti ljudje tudi do duhovnikov drugega rodu, če se njim na ljubo naučijo njihovega jezika in so dobri dušni pastirji, popolno zaupanje in jim morejo vedeti hvalo. Če pa krščanski ljudje, vsaj če so na kakki župniji v večini, ne slišijo v cerkvi domače besede in se niti spovedati, celo na zadnjo uro spovedati, ne morejo v svojem jeziku, je čisto naravno, da se jim s tem cerkev zamrzni in da se začnejo cerkvi odtujevati. Jaz ne razumem, kako je to z vestjo združljivo in kako je kaj takega sploh mogoče. V teh naših časih, ko se ljudje že itak sami preveč radi odtegujejo cerkvi, še s takim ravnanjem ljudi od cerkve odbijati, to imenujem brezvestnost. In v tako delikatnih zadevah, kakor so zadeve vesti, zlasti še na zadnjo uro, ko je duša na vagi, z ljudmi eksperimentirati, to je silno nevarna reč. Vedno je bilo potrebno, a v naših časih je še prav posebno potrebno, ljudem v verskem oziru kar mogoče postreči, jim iti na roko, da ostanejo veri in Bogu zvesti. Zato tudi ljudje krivico, ki se jim dela v cerkvi, najbolj bridko občutijo in najtežje prenašajo. Taka krivica ima tudi svoje usodne posledice. Vsaka krivica in nasilje je obsodbe vredno, a krivica na cerkvenem polju v dušnih zadevah je trikrat in stokrat obsodbe vredna. Pa naj se godi krivica komurkoli, Slovencu ali Nemcu! Jaz presojam to popolnoma objektivno, ne z narodnega, ampak z verskega stališča. Zato odkrito povem, da se mi tudi ni zdelo prav in modro, ko sem slišal, da so pred plebiscitom v Velikovcu naenkrat odpravili vse nemške pridige. Sicer Velikovec tako natanko ne poznam; mislim pa, kolikor ga poznam, da je v Velikovcu vendar toliko Nemcev, ali vsaj nemško govorečih ljudi, da bi bila ena nemška pridiga še potrebna, četudi bi bila vlada jugoslovanska. Saj je v Celju tudi še danes nemška pridiga, in prav je, da je, dokler je tam toliko Nemcev, ki jo hočejo poslušati. Iz tega vidite, da sem v tej zadevi popolnoma nepristranski sodnik. Z dušami se ne sme eksperimentirati in Cerkev ne sme služiti nobenemu drugemu namenu kakor skrbi za duše. Cerkev ne sme biti nikdar in prinobenem narodu sredstvo raznarodovanja.

Kako pa je v tem oziru na Nemškem?

Najprej moram povedati, da v Nemčiji, vsaj v teh krajih, kjer sem jaz, to je Westfal-sko in Porenje (Rheinland), in med ljudmi, s katerimi jaz pridem v dotiko, ni nič tistega sovražnega, odurnega nacionalizma, kakor je v Avstriji, posebno v jezikovno mešanih deželah. Pa saj slišim, da tudi na Koroškem pravi Nemci niso tako strastni nacionalisti, le narodni odpadniki, nemškutarji, so največji pre-

tiranci in nasilneži. Nemci v Nemčiji so gotovo tudi dobri Nemci in dobri patriotje; a katoliški Nemci, posebno duhovniki, so predvsem katoličani, šele potem tudi kaj drugega, kar je edino prav in kakor bi moralo biti povsod, tudi na Koroškem! Ravno ta katoliški, ta miroljubni, spravljivi duh — moram odkrito povedati — je meni tako prijetno del, da so se mi katoliški Nemci v Nemčiji kar priljubili, da jih spoštujem in rad imam. Seveda tudi na Nemškem ne manjka slabih elementov, posebno med delavstvom, socialisti in komunisti, a kar je pravih katoličanov, so res dobri. Ne poznajo nobene sovražnosti in nočejo nobene nasilnosti nasproti drugim narodnostim. Mi na Nemškem slovensko govorimo, pridigamo, molimo, pojemo, kolikor hočemo. Ne samo po cerkvah in dvorinah, tudi po cestah. Pri sprevodih in procesijah se slovenska pesem razlega po ulicah in trgih. In Nemci nas še prav radi poslušajo ter so polni hvale o slovenskem petju. Nekateri pri procesijah nalašč hodijo zadaj, kjer so Slovenci, da jim na uho doni lepa slovenska pesem. Enako tudi pojejo Poljaki, le da njih petje ni daleko tako lepo kakor slovensko. Tudi slovenske, poljske, madžarske ali kakršnokoli zastave se javno in slovesno blagoslavljujejo, hodijo v sprevodih in vihrajo po cestah. Nikdo se nad tem ne spotika in država nemška zaradi tega ne propade. Slovenci imamo 26 društev in 20 zastav, katere pogostokrat javno in ponosno nastopajo v sprevodih. Ljudje različnih narodov v industrijskem ozemlju žive mirno med seboj; narodnostnih bojev ni.

Nemci v Rajhu so tudi v socialnem oziru strpni. Dasi je Nemčija imela zadnja leta skoro dva milijona brezposelnih, vendar naših in drugih tujih delavcev, ki so tam že dalj časa, ni odslovila. In če naši ljudje pridejo v potrebo in zadrego, dobijo pri Nemcih pomoč. Vsaka občina ima svoj dobrodelni urad (Wohlfahrtsamt) in tam dobijo tudi naši ljudje podporo, ali pa jim občina da vsaj delo, pri katerem toliko zaslužijo, da se morejo preživiti.

Kar se pa tiče duhovnikov, vidijo ti v vsakem človeku pred sem kristjana in njegovo dušo, za katere je treba skrbeti, jezik in drugo je prostransko. Duhovniki vedo in večkrat podarjajo, da je človek za verske resnice in milost božjo najbolj sprejemljiv, če se mu podaja v domačem jeziku, v jeziku, v katerem ga je mati učila moliti, v katerem je opravljal svoje verske dolžnosti v domači hiši, cerkvi in šoli. Zato imajo radi, če jim pridejo pomagat duhovniki drugih narodnosti, kakor sem ravno jaz. Kamor pridem na župnijo k našim ljudem, sem dobro sprejet in pogoščen, in če kaj več delam, mi župnik tudi še nekaj v roko stisne. Že 28 let hodijo slovenski duhovniki na Nemško dušnopastirstvo pomagat.

Pa ne samo to! Nemški duhovniki se učijo tudi sami slovenskega in drugih tujih jezikov, da morejo ljudem v njihovem domačem jeziku postreči. V münsterski, paderbornski in kölnski škofiji bogoslovce spodbujajo, naj se učijo tujih jezikov, da morejo uspešneje pastirovati med drugorodci. Slovenščine se je učilo samo v münsterski škofiji najmanj 10 bogoslovcev, oziroma duhovnikov. Župnik Köster v Hambornu se je učil prvi, prvi ustanovil slovensko društvo sv. Barbare in ves živel za Slovence. Prepotoval je vso slovensko zemljo, znal nešteto slovenskih pesmi in jih pogostokrat prepeval; izdal je celo tri male slovenske pesmarice; ob vsaki procesiji je visela iz njegovega stanovanja dolga slovenska zastava. Župnik Sondermann, Gerthe pri Bochumu, govori slovensko, poljsko in češko. Kaplan Hegenkötter je deloval 13 let v Mörsu med Slovenci in še zdaj, ko slušbuje na čisto nemški župniji, hodi vsak mesec enkrat nazaj v Mörs slovensko pridigati in spovedovati. Vikar Tensundern v Gladbecku ima vsak mesec slovensko božjo službo in nato društveno zborovanje; on je ustanovil Zvezo slovenskih katoliških društev in je bil njen prvi predsednik. Kaplan Fischer v Dorfmondu se za 20 slovenskih družin poleg poljskega jezika, ki ga že zna, uči še slovenskega. Tudi duhovniki, ki slovensko ne znajo, vodijo slovenska društva; nagovor imajo nemški, litanije v cerkvi pojejo slovensko. In to sedaj, ko naši ljudje večinoma že znajo nemško. Ljubezen in požrtvovalnost teh duhovnikov je resnično občudovanja vredna. Enako delajo tudi nasproti drugim narodnostim. V pa-

derbornski škofiji so mi rekli, da zna 70 duhovnikov poljsko. Jaz slišim pogostokrat poljsko pridigo, ki jo ima nemški duhovnik. Na župnijah, kjer je veliko Poljakov, ima eden samo poljsko dušno pastirstvo. — Vidite ljubi moji Korošci, to je katoliško in to je duhovsko! To so res dobri in skrbni dušni pastirji, ki so pripravljani po zgledu božjega pastirja življenje darovati za svoje ovce!

Ko je teh 18 duhovnikov prišlo s posebnim vlakom na Slovensko z našimi ljudmi vred, je razumljivo, da so si Slovenci šteli to v čast in so jim na vseh zborovanjih izrekli zahvalo. Eden govornikov je rekel: „Ko bi vsi tako delali, bi ne bilo take mržnje, sovraštva in vojská med narodi, kakor je. Vi ste zgled duhovnikom vseh narodov.“

Rad bi še navedel, kako govori Münster-ska sinoda o dušnem pastirovanju tujcev (Der Anderssprachigen), pa je nimam pri roki. Smisel sinodalne določbe je: V dušnopastirskem oziru je treba imeti pred očmi samo dušne potrebe in nič drugega! Zato naj se ljudem drugih narodnosti da zadostna priložnost, da lahko opravijo svoje verske dolžnosti v svojem jeziku.

S tem sem povedal, kar sem imel povedati. Če bi bil kak nemški katoliški list na Koroškem zmožen toliko objektivnosti, bi bilo prav, da bi dal tole na nemško prevesti in bi objavil. Saj mora vsak pravičen človek, posebno še katoličan in duhovnik, priznati, da je to prav. Priznam pa tudi, da kar je primerno za Slovence, je primerno tudi za Nemce. A mislim, da se Nemcem na Koroškem v cerkvi ne godi nobena krivica.

Prihodnjič povem še kaj lepega iz Nemčije.

POLITIČNI PREGLED

Letno zborovanje socijaldemokratov na Dunaju. Kongres, ki pomeni važen dogodek v notranji politiki države, ker je padla na njem načelna odločitev o najvažnejšem notranje-političnem vprašanju, ali naj stranka išče zveze z meščanskimi strankami ali ostane še nadalje v dosedanji opoziciji, se je pričel ob veliki udeležbi delegatov iz vseh dežel 28. okt. Dr. Bauer je podal poročilo o političnem položaju in izjavil, da spriči sedanjih razmer v naši državi ni mogoča zveza, ki bi zares služila interesom delavstva in ki bi bila združljiva s častjo in dostojanstvom stranke. On ne izključuje za vso bodočnost vsako koalicio, ampak po njegovem mnenju bo treba na poti od samovlade meščanstva do samovlade proletarijata prehoditi še dobo, v kateri bo ravnotežje razrednih sil zopet tako, da meščanstvo ne bo več v stanu vladati nad delavstvom inarobe. V ostalem se je Bauer izjavil proti zvezi z vladnimi strankami. Dr. Renner je izjavil, da je kongres pokazal edinstveno veliko manifestacijo, da avstrijska socialna demokracija noče državljanske vojne. Ta manifestacija je potrebna zato, da ne bi mesto meščanstva in delavstva ljudje tretjega razreda uvedli tu fašističen režim. Rajši imamo, da nam vladajo meščani in delavci, kakor pa da bi gospodovali nad nami fašistični zajedalci, ki bi tlačili meščana, delavca in kmeta. Mi hočemo imeti pravno državo, socialni red in ustvarjajoče delo. Temu razvoju smo pripravljani doprinesiti žrtev — žrtev koalicije. — Resolucija najprej našteva vse nastope vlade proti delavstvu in njeno izkoriščanje julijskih dogodkov v strankarske namene. Meščanstvo s takim nastopom postavlja Avstrijo pred nevarnost državljanske vojne. Razorožitev je mogoča le v mirnem ozračju, vladati pa ni zato, da bi tako ozračje ustvarila. Po svojem v Lincu postavljenem programu se je soc.-dem. stranka izjavila za sodelovanje razredov in vlado vseh strank, toda le pod gotovimi pogoji. Teh pa do danes ni, zato ni nobena koalicija z vladnimi strankami mogoča. Vlada Seipla ni samo v nasprotju z delavskimi interesi, temveč škoduje tudi demokraciji razvoju republike. Kongres svari kmeta, da bi se dali zapeljati od nasprotnikov soc.-dem., ki ni proti delavski lastnini kmeta, temveč je proti izkoriščevalni lastnini veleposestnikov. Soc.-dem. noče diktature nad kmeti, temveč zvezo z njimi. Nato opominja resolucija delavce k disciplini in zlasti na delo za republikansko obrambno organizacijo. Na koncu pozivlja resolucija delavstvo, da 12. no-

vembra s čim večjo manifestacijo za republiko nastopi proti fašizmu. — Na kongresu je zmagala tedaj dr. Bauerova smer.

Lloyd George in mirovne pogodbe. V Londonu se je vršilo zborovanje Lige za Društvo narodov, na katerem je govoril za liberalno stranko Lloyd George, ki je dejal, da je položaj Evrope natrpan z vojnimi nevarnostmi. Večina od njih pa izhaja iz mirovnih pogodb. Vrhu tega pa se ni nič storilo, da bi se prevelike trdote mirovnih pogodb premagancem olajšalo. Ravno tako pa se niso porabile določbe v zaščito narodnih manjšin. Izvesti je zato treba revizijo mirovnih pogodb. Sprejeta resolucija zahteva izvedbo razorožitve in obsoja neuspeh pomorske razorožitvene konference.

DOMAČE NOVICE

Duhovniške vesti. Proštija v Dobrli vasi je bila izročena čg. dvornemu kaplanu Andreju Truppeju. Premeščena sta: čgg. kaplan Josip Boštjančič iz Šmihela pri Pliberku v Hodiše in Franc Repnik iz Borovelj v Šmihel pri Pliberku.

Sele. (Skoro neverjetno, pa resnično.) Dve novici iz zadnjih časov vam moramo sporočiti, ki sta na prvi pogled skoro neverjetni, pa vendar resnični. Da nas je obiskal in se pital z našimi ovcami medved, smo že pisali. Ker so ga izsledili tudi še drugod, so šli lovci nad njega. Marsikateri si je na tihem že računal, če ga vstrelji, kako mu bo 5 milijonov nagrade prav prišlo, kako se bo po zimi grel v medvedovem kožuhu in pa kako čast bo užival. Žal se ta želja nikomur ni izpolnila; medved se lovcem ni prikazal, ker se najbrže hoče po zimi še sam greti s svojim kožuhom. — Druga, nič manj zanimiva novica pa je, na kako misel je prišel Franc Male, 19leten brezposeln delavec in prej pomagač kranjskih tihotapcev. Čeravno pisanja in risanja komaj za silo vajan, se je lotil ponarejanja denarja. Ponaredil je in menda še primeroma prav dobro, en bankovec za 100 šilingov in ga spravil v promet v Celovcu v eni gostilni. Pa že ta ga je izdal. Kmalu so ga izsledili in zaprli. V zaporu ima sedaj dosti časa premišljevat staro resnico, da se po nepošteni poti ne pride daleč, kvečjemu v zapor. V preiskavi je tudi cela družina hiše, kjer je Male delal denar.

Kotmara vas. V št. 246. „Freie Stimmen“ z dne 27. oktobra je objavljen dopis iz Kotmare vasi, ki hvali in povečuje nastop igralcev našega Jugendbunda. Človek bi mislil, da nemški list poje hvalo nemškemu igralcu, toda javnost naj izve, da naš Jugendbund tvorijo sami Slovenci (izjeme bodo redke) in sicer Slovenci, ki še niso dosegli stopnje kulture dvajstega stoletja, v katerem se vsi narodi probujajo in skušajo doseči enakopravnost v človeški družbi. Da take zaostalce kulture niso zmožne za igranje resnih iger, se vidi iz tega, da so morali igralce dobiti iz drugih vrst. Bilčovs je moral poslati na pomoč nadučitelja Ederja. Žal, da je tudi iz naših vrst eden klonil tilnik ter se dal peljati na oder zato, da more nemški list hvaliti in trobiti svetu, kako vrla in požrtvovalna je nemška mladina iz Kotmare vasi. (!?) Toda mi radi tega ne obupamo, kajti ponosni smo, da smo ostali kljub zatiranju in zapostavljenju Slovenci in to hočemo tudi ostati, četudi ta in oni omahne.

Suho blato. Ne čudimo se, da so se tudi Šavnikovi konji pustili naprostiti, da so šli protestirati proti avtonomiji, drugače bi jo sam mahnil grebinjski paša v Velikovec na protestno zborovanje. Ne čudimo se, da germanizacija tako hitro napreduje, da vera tako hitro peša. Ne čudimo se, da so napravili loterijo za plebiscitne zvonove v Velikovcu. Ne čudimo se, da je Morak prodal letos polje in dom Nemcem. Ne čudimo se, da obstoji v Velikovcu posredovalna družba, ki prodaja posestva Nemcem, in sicer največ na upanje. Čudimo se pa, da v sredah in kadar se gre za denar, znajo vsi slovenski, še bolj pa se čudimo, da je prišel dr. Ude v Velikovec in glasno klical pravico vsem in vsakomur, ko Slovenci že dolga desetletja čakamo na njo.

Sreča v Badnu. Prvi glavni dobiček 5. zazreda 17. avstr. zazredne loterije v znesku 250.000 S je dobil srečan odjemalec Poslovalnice zazredne loterije J. Prokopp, Baden, raznošiljalnica srečk za zvezne dežele, s srečko št. 35.518. Najmlajšemu milijarderju se je vsota

že izplačala v gotovini brez odbitka. Če se pomisli, da je Poslovalnica J. Prokopp šele 15. septembra izplačala l. glavni dobiček 4. zazreda v znesku 60.000 S, moglo bi se skoro govoriti o pravilu serije. Naravno da je popraševanje po „Badner Glücklosen“ zelo veliko in takojšnja naročitev srečk bodoče 18. loterije nujno potrebna. Uvažujte naš današnji prospekt. 122

Sele. (Gospodarska nesreča.) Kmet pd. Kališnik je kupil novega konja. Po noči pa sta se novi in stari konj bila in je novi staremu zlomil nogo, tako da ga je moral lastnik zaklati in oddati mesarju. Škoda znaša okoli 10 milijonov.

Žitara vas. (Požar.) V nedeljo dne 30. okt., ko so šli ljudje od službe božje, jih je nenadoma prestrašil klic „gori“. Gorelo je zunaj vasi lezečo poslopje pri pd. Lienčuju pod Vinogradni, last Friderika Seifriza. Kljub pomankanju vode, ker je bilo takoj dosti ljudi na licu mesta, se je posrečilo požar omejiti in rešiti tudi skoraj vso opravo. Zgorelo je ostrešje hiše, gospodarsko poslopje in krma. Škoda, ki znaša krog 10.000 S, je krita z zavarovalnino.

Št. Jurij na Vinogradih. (Iz stare župnijske kronike.) Dne 14. I. 1802 se oznani s prižnice, da je podaljšan cesarski patent od 12. VIII. 1801 za pomilostitev vojaških beguncev, ki se prostovoljno javijo, do 1. II. 1802. 15. III. 1802 se oznani: Odlok deželne vlade od 22. X. 1801 zaukazuje župnikom, naj oznanijo raz leco in priporočajo nabiranje platna za obveze ranjenec. Obenem je prepovedan vsak izvoz živil in tozadevna špekulacija. — 6. IX. 1802: Oznani se cesarski odlok od 15. VIII. 1802, da se novci do 12 krajcarjev potegnejo iz prometa, vendar imajo do 31. III. 1803 vrednost samo 7 krajcarjev. Obnovitev za časa Marije Terezije izdanih odločb iz l. 1750, da mora na deželi komandirano vojaštvo, vsak do narednika imeti pri sebi posebno legitimacijo, drugače se jih more smatrati kot begune. Za vsako, tej določbi nasprotno ravnanje, če zaloti vojaka brez izkaznice in ga ne izroči bližnjemu poveljstvu, se kaznuje občina z globo 24 goldinarjev ali pa mora postaviti drugega vojaša. Nadalje stopi zopet v veljavo l. 1749 izdani odlok, da kdor vzame in izroči vojaškemu poveljstvu begunca, dobi 24 goldinarjev, za ubeglega dragonca s konjem 40 gl., brez konja 24 gl. 26. IX. 1802: Okrožnica deželne vlade od 15. IX. 1802 naroča oznaniti v cerkvi dne 27. IX. 1902, da novci za 12 krajcarjev veljajo do 20. X. samo deset in do 15. XI. devet krajcarjev. Obenem se potegnejo iz prometa in se zamenjajo v bankovce (Bancozettel). 3. I. 1805: Cesarski odlok naznanja, da se potegnejo bankovci iz leta 1769, 1771 in 1784 iz prometa z 12. IV. 1805. 15. II. 1805: Vsled grozeče nevarnosti vojske s Francozi se zaukazuje prihodnjo nedeljo molitvena ura. 3. I. 1806: Ker je koroška dežela vsled od Francozov naložene vojne kontribucije 5 milijonov frankov prišla v silno stisko, je administracija deželnih stanov ukrenila vse potrebno, da se omenjena vsota prej ko mogoče izplača in preskrbijo francoske čete z živem. Nadalje se omenjajo nekatere določbe, kako spraviti 5 milijonov frankov skupaj; v to svrhu se upelje od l. 1805 nov razredni davek. 16. VI. 1806: Škofijstvo zaukazuje pobirati milodare v blagu in denarju za begunce, ki so trpeli škodo po francoskih vpadih. C. kr. patent 27. VIII. 1806 naznanja nekako vojno posojilo. Vsi, ki imajo premoženja nad 10.000 gl., so dolžni dati državi posojilo od 100 gl. naprej, da se potegnejo banko-listi iz prometa. — 27. III. 1809: Duhovnikom se strogo zaukazuje, da skrbje, da se otrokom stavijo osepnice in pohvalno omenja, da se jih je pustilo v Tinjah staviti 200 otrok. 15. III. 1810: Gubernijalni odlok naroča, da se po cerkvah rekvirirajo vsi bakreni in srebrni predmeti, ki niso za bogoslužje neobhodno potrebni. 9. XI. 1814: Naznanja se cesarski generalpardon za vojaške begunce od 1. X. 1814. 31. III. 1815: Torej nič novega, če primerjamo kako je bilo za časa zadnje vojne. Kar smo doživeli mi, so morali istotako prestati naši dedje pred več kot sto leti.

Št. Vid v Podjuni. (Razno.) Cerkvene orgle so popravljene. Delo je prevzelo Cecilijansko društvo v Solnogradu, ki zaposluje 50 delavcev, in poslalo res strokovnjaka, ki je v petih dneh vpostavljal 14 cinkastih piščalk in orgle dobro očistil za okroglo 400 S. Delavec

popolnoma obvlada slovenščino. — Govori se, da se bo priredil za gospodinje in dekleta kuharski tečaj, ako se jih priglasijo najmanj 12. Trajal bo baje 6 tednov na račun deželnega kulturnega sveta, le jestvine morajo oskrbeti udeležence tečaja same. Ideja je vrlo dobra in tečaj sam na sebi tudi potreben, da bo kmečko ljudstvo videlo, da se da tudi iz domačih pridelkov pripraviti z istimi stroški kaj boljšega za želodec.

Celovec. (Razno.) Predsednik deželnega kulturnega sveta, Supersberg, je bil obsojen na 100 S kazni, ker je na volivnem shodu trdil, da si je pustil glavarjev namestnik Leer postaviti v svojem stanovanju kopalnico na deželne stroške. — Koroški vsenemci se jezijo čez list „Alpenzeitung“, ki ga izdajajo fašisti na Tirolskem v nemškem jeziku, in pravijo, da zasleduje namen, begati nemško prebivalstvo s tendenciozno pobarvanimi in večkrat neresničnimi članki. Vendar z malim uspehom, ker ima nizko naklado. Kljub brezplačnemu pošiljanju, agitaciji in prenapuhneni bahariji se razpošilja polovica izvodov zastoj. Seveda je to podjetje skozinsko pasivno in se mora vzdrževati le potom visokih podpor od strani fašistov. (Tudi nekaj, kar so se naučili Italijani od naših Nemcev. In nad njihovimi sonarodnjaki se maščujejo njih grehi. Oni tedaj ne odobravajo tega, kar delajo Italijani na Tirolskem, odobravajo pa isto pri nas, kar delajo sami. Kar pravijo oni o „Alpenzeitung“, lahko rečemo mi o v Celovcu izhajajočem listu, ki ga izdajajo naši Nemci za Slovence.) — V avstrijsko zvezno vojsko se bodo zopet sprejemali novinci. V poštev prihajajo neoženjeni moški od 18. do 26. leta, ki so popolnoma zdravi in najmanj 162 cm visoki. K naboru je prinesiti: domovnico, krstni list, npravstveno izpričevalo, odpustnico, mladoletni še dovoljenje staršev (vajeniško izpričevalo) izpričevalo o cepljenju in morebitne vojaške listine. — Iz župnijske cerkve v Vratah so tatovi ukradli sliko apostola iz leta 1593 in zbežali preko meje. — V Celovcu so zbolele tri osebe vsled zastrupljenja, ker so jedle kumare. Mogoče je tudi, da jih je zastrupil plin iz štedilnika. — Pisarno konzumnega društva „Einigkeit“ so obiskali tatovi že trikrat v kratkem času. Tačas so navrtali blagajno in odnesli 5000 S. — Deželna orožniška komanda izda nov seznam krajev na Koroškem. — Na Koroškem je prijavljenih 730 osebnih in 300 tovornih avtomobilov, 10 traktorjev, 1000 motornih koles, 78 s priklopnim vozom in 1500 s pomožnim motorjem. — V stanovanju Uršule Potočnik v Pliberku je 1. t. m. nekdo vlomil in ukradel 60 jajc. Tatu je orožništvo zajelo. — Zajet je bil tudi nek Juoslovan, ki je ušel iz celovške jetnišnice. Pri njem so našli tudi žepno uro, ki jo je ukradel pri požaru pri Šerčerju v Šmihelu pri Pliberku.

Hudi kraj. (Bela žena.) Ni še dolgo, odkar smo poročali, koliko žrtev je zahtevala neizprosna smrt lansko leto in kako nas obiskujejo nesreče druga za drugo. Letos je smrt zopet stegnila svojo koščeno roko in vzela življenje mlademu, pridnemu, krščanskemu 26letnemu gospodarju Pečnikove kmetije, Roku Klemenu. Vsled prenapornega dela in prehlajenja je zbolel in iskal pomoči v bolnici v Št. Vidu ob Glini in pozneje v Celovcu, kjer je bil operiran. Pokopali smo ga na Djekšah v njegovo lastno grobišče. — Dvanajst dni pozneje smo nesli na Djekše Marijo Hribernik, posestnico Veternikov in Drčnikove kmetije. Bila je 34 let stara, spretna gospodinja, ki zapušča 5 malih zdravih in brihtnih otrok. Ona ni samo dobro znala sukati kuhalnico v kuhinji in kuhati okusna jedila, temveč je znala prijeti tudi za vsako poljsko in gospodarsko orodje, cepec, koso, oralo, brano itd. Bila je vedno dobre volje ne le med ljubkimi otroci, napram možu in stari materi, temveč tudi napram poslom in sosedom. Zelo rada je šla sama v mlin ter mlela in v mlinu jo je zadela žalostna smrt dne 5. oktobra. Prijelo jo je kolesnje in ji končalo življenje. Naj počivata v miru, ostalim pa naše sožalje!

Slovenci, ne po nemški milosti, marveč po božji volji imamo pravico do obstanka na Koroškem!

Bilčovs. (Materinski dan.) Dne 30. oktobra smo obhajali dan naših mater. Že na predvečer je bilo opaziti, da bo za našo faro prihodnji dan slovesen. Lepo okinčana cerkev ter napis iz cvetlic nad vrati „Pozdrav materam“ je bil dokaz, da hočemo prihodnji dan naše matere prav posebno počastiti. In res cerkvena kakor tudi izven cerkvena prireditev sta izpadli nad vse sijajno. Številni pristop mater in mladine k obhajilni mizi je pričal, da gori v srcih naših mater živa vera v Kristusa Kralja in da se one zavedajo, da le pri njem zamorejo dobiti moči in opore za njih težavni poklic. Dal Bog, da se ta živa vera med našimi materami tudi ohrani, kajti le take matere nam bodo vzgojile mladino, ki bo zvesta Bogu in rodu. Popoldne je bilo zborovanje mater pri Pomoču. To prireditev je preveval duh, kako se naj mati zaveda velikih dolžnosti in odgovornosti, ki z imenom „Mati“ legajo na njo. Največja odgovornost zadene matere pri vzgoji. Da postaja mladina čimdalje bolj lahkomišelnost, da postaja versko mlačna in da se izneveri narodu, pač marsikje mati ni na mestu. Mati naj nam vzgoji trdne značaje, dobre kristjane in zavedne Slovence. Ona naj že v mlada srca vcepi ponos biti kristjan in Slovenec. O vsem tem je govoril našim materam prav navdušeno čg. župnik Ruprecht iz Sveč. Za njegov lepi govor iskrena hvala. Matere, ki ste slišale ta govor, ne pozabite teh besedi, ohranite jih in se po njih ravajte! Čuvajte mladino, da ostane zvesta veri in rodu! Tudi so deklamirala naša dekleta in en fant prav lepe deklamacije, za kar zaslužijo vsi vso pohvalo.

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta, dne 14. oktobra 1927.

(Nadaljevanje.)

Podpiranje združništva.

Ker se je nemškemu „Verbandu“ dalo nekaj podpore za tajniške kurze in za revizijske stroške, se kulturni svet postavi na stališče, da se morajo take podpore dajati potom kulturnega sveta, ne pa neposredno. Vsaj na Koroškem ni naprotstva med Zvezami in kulturnim svetom. Upamo da tudi ni naprotstva medlavno kmetijsko korporacijo in našo „Zvezo“, kateri se pa na predlog dr. Lemiža le ni dalo zastopstva v stalnem odboru. Op. ur.

Podpora za uime.

Za podpiranje ljudi ki so bili prizadeti od uim, se je zahteval znesek 100.000 S. Dobilo se bo nekaj za tiste, ki so trpeli škodo po slani in toči.

Konjereja na Osojskih Turah.

Konjereja na Osojskih Turah dobiva podpore 16.000 S od države. Stvar stane seve veliko več; dežela pa je to breme vzela nase, ker je hotela imeti pravico, pokupovati najboljše žrebce za domačo konjerejo. Zdaj pa se morajo najlepši prodajati v inozemstvo, zato bi bilo želeto, da breme sploh prevzame država.

Gospodinjska šola pri sestrah v Dölahu.

Predsednik Supersberger si je ogledal gospodinjsko šolo šolskih sester v Dölahu ter poroča: „Prepričal sem se, da je treba to šolo podpirati. Pouk se dobro izvaja, ljudstvo je sester zelo veselo.“ (G. Supersberg je protestant in zato je njegova sodba še posebno razveseljiva; prav bi bilo, da si kedaj pogleda tudi gospodinjske šole naši šolskih sester ter jih priporoča v podpiranje.)

Deželna kmetijska razstava l. 1930.

Supersberg se je posvetoval s celovškim županom radi prostora in se je ponudilo v ta namen zelo primerno selišče med Vetrinjsko in Gabelsborgovo ulico v Celovcu. Nemci hočejo pri ti priložnosti obhajati tudi desetletnico glasovanja!

Kmetijske in gospodinjske šole.

Dr. Stotter poroča, da se je to leto v kmetijske šole sprejelo:

V Litzlhofu v 1. letnik	45 fantov, v 2. letnik 38 fantov
V Celovcu	52 „ v 2. „ 36 „
pri Hoprijanu	31 „
v Drauhofenu	32 „
Gospodinjska šola Celovec	32 gojenk.

Letos se potem prirejajo kuhalni kurzi zlasti v slovenskem delu dežele. Kmetijske podružnice jih pozdravljajo in se bo napravilo večje število takih tečajev.

Posojilo rožanski elektrarni.

Deželni kulturni svet je iz sredstev, ki jih ima za pospeševanje deželne kulture, električni zadrugi v Rožu posodil brezobrestno znesek 8000 S. Znamo je, da je leta zadruga v velikih težkočah; deželna vlada je posojilo odobrila.

Prošnje za posojila iz hipotečne banke.

Dogaja se zadnji čas, da prihajajo prošnje za posojila na hipotečno banko potom advokatov. Da celo potom nekega posredovalnega urada na Dunaju, ki predlaga cenitve, ki so seve za hipotečno banko brez vse vrednosti. Ljudem se naj pove, da je vse to brez vrednosti, naj se ljudje sami zglašajo pri bančnem uradu.

(Konec sledi.)

Velikovski trg, 2. nov. Živina: biki 1,10 do 1,30, pitani voli 1,30—1,50, vprežni voli 1,20, junci 1,10—1,30, krave 0,80—1,20, telice 1,10 do 1,30, teleta 1,60—1,80, zaklani prašiči 2,60 do 2,70, plemenski prašiči 1,90—2,20, ovce 0,60 do 1, koze 0,30—0,40 S za kg žive teže. Jajce 15—20 g, sirovo maslo 4—4,80, kure 3—3,50, piščanci 2,50—3 S. Žito: pšenica 39, rž 36—37, oves 27—28, proso 35, ječmen 30, letošnja ajda 32, krompir 7—8 g za kg. Zeljnate glave po 20—40 g, jabolka 40—50 g.

Borza. Dunaj, 7. nov. 1927. Čk 20,9; nemška marka 1,68; dinar 0,123; dolar 7,04; angl. funt 34,38 šilingov.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. V Avstriji odpade od javnih dolgov na osebo 390 S, po novem posojilu 502 šilingov, obresti samih brez novega posojila 23 S. — Z novim investicijskim posojilom države se ne smejo zidati ceste. Tako so rekli upniki. — Londonska omnibus družba porabi na dan 4 in pol milijona vozniških listkov. Pri urejevanju in razpošiljanju vozniških listkov dela 300 delavk in 9 velikih tovornih avtomobilov razvažajo listke 9000 sprevidnikom. Na otoku tramvajskih listkov dela 700 ljudi. Tedensko porabijo tam v to svrhu 50 ton papirja. — Ustanavlja se jugoslovansko-nemška banka, ki bo imela sedež v Beogradu, v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Berlinu pa podružnice. — Na postaji Riggano v Italiji sta trčila skupaj 2 vlaka: 10 mrtvih, 106 ranjenih fašistov, ki so se peljali na proslavo obletnice zavzetja Rima. — V Dravogradu so 30. oktobra t. l. odkrili spomenik koroškemu junakom; med njimi je poročnik Miha Malič iz Zile. Narodnozavedno ženstvo je istočasno okrasilo na pokopališču tudi grob avstrijskega vojaka, ki je padel v koroških bojih. — Točno je sedaj ugotovljeno, da se je s „Principessa Mafaldo“ potopilo 314 ljudi. — Nad Anglijo in Irsko je vladalo 28. in 2. oktobra strahovito neurje, ki je povzročilo ogromno škodo. V zalivu Lacan je prevrnil vihar 2 ladji, pri čemer je utonilo 10 oseb. Na raznih krajih je vihar pometal mnogo ljudi v morje. Dolej so našteji 60 človeških žrtev. V Fledwoodu je vihar porušil 1200 hiš. Pri Galwayu je poginilo okrog 40 ribičev. — V državi Mato Grosso v Braziliji je divjal strahovit ciklon, ki je opustošil cele pokrajine in porušil veliko poslopij. Ubityh je bilo 20 oseb. — V kraju New Market je tresčilo letalo ob osebni vlak in se popolnoma razbilo. Menda bo to prvi slučaj trčenja zrakoplova z vlakom. — Kemal paša je bil ponovno izvoljen za predsednika turške republike za dobo 4 let. — Na Turškem vršijo ljudsko štetje na ta način, da prepovejo vsakomur 24 ur izhod iz stanovanja. — Dunajska policija je bila opremljena s dvema letalama za opazovanje gibanja množic med demonstracijami. Letala so opremljena z brezžičnimi aparati. — Pozidava justične palače bo stala 6 milijonov šilingov. — 29. okt. je bilo na Koroškem od prejšnjega tedna zopet 238 podpiranih brezposelnih več, skupaj 2561. Tudi na Dunaju brezposelnost močno raste. — Smrtna kazen v Nemčiji ostane kljub pravnemu zenačenju z Avstrijo. — Jugoslovanski

prosvetni minister je izdal naredbo, da mora biti pri vpisovanju v šole merodajen materni jezik in želja staršev. Ko Nemcem več ne paše, odstopajo od občevalnega jezika in izključne pravice staršev. — V Avstraliji je pri trčenju dveh parnikov utonilo 40 otrok. Potopil se je tudi angleški parnik „Cavittey“ in z njim 150 oseb. Z desetimi japonskimi ladjami pa 50 ljudi. — V Avstriji pridelamo v enem letu 2 milijardi litrov mleka, 200.000 meterskih stotov masla in 75—80.000 sira.

Nevarne gosenice. Iz Jugoslavije se poroča o nevarnih gosenicah, ki delajo na hrastih silno veliko škodo. Znano je, da naši mizarji dobivajo za fino pohištvo hrastovo lesovino iz Slavonije: za cerkveno upravo, stole, oltarje je to najlepši in najboljši les. Zdaj se poroča, da bode morebiti vsa Posavina, pokrajina vzhodno od Zagreba na obeh bregih Save, izgubila svoje hrastove gozde. V te gozde se je namreč kakih 30 let sem začel naseljevati neki nevarni metulj (Schwammspinner). Sicer se škodljivi metulji ponoči lahko uničujejo z ognjem, v katerega plamen lete, a pri tem metulju se je dognalo, da leti proti plamenu samo samec, samica pa ne; le ta ostane na svojem mestu in nanaša svoja neštevilna jajca naprej. Ko torej ogenj ni pomagal, so začeli debela krtačiti s krtačami iz žice, mazali so debela s katroonom, kar je seve za ves gozd zelo drago in mudno delo. Sicer ptice: škorci, senice, šoge in kavke to goseničjo zalego pridno pobirajo, a le dočas, da so site, gosenic je pa preveč in ptic premalo. V okrajih Leskovac, Gravovac in Karakuzi se je menda l. 1925—1926 uničilo 1225 kg goseničjih jajec, a še je ostalo toliko gosenic, da so hrastje v obsegu 3500 oralov popolnoma oglodale. Ko te gosenice grede čez polja ali travnike seve tudi vse pojedjo. Mesto Brod je moralo že l. 1911 posekati 52.000 hrastov, ki so se bili posušili, ker so jih gosenice tako hudo objedle. Drugod je bilo l. 1924 1800 oral popolnoma oglodanih hrastovih gozdov. Uničilo se je na ta način menda že 1,75 milijonov kubičnih metrov hrastovine.

Zahvala.

124

Povodom požara, dne 30. oktobra t. l., ki je tako nenadoma uničil moja poslopja, so ljudje tako požrtvovalno reševali mojo opravo in potem fakorekoč brez vode ohranili tudi stanovanje, da se čutim dolžnega, tudi tem potom izreči vsem mojo najpriskrnejšo zahvalo, posebno pa še domači in reberški požarni brambli.

Žitara vas, dne 4. novembra 1927.

Friderik Seifriz l. r.

Malo posestvo

123

8 birnov posetve, 5 vozov krme, rediti se moreta 2 kravi, 1 tele in 3 do 4 svinje
se proda za 5800 S.

Več pove ga Barbara Anko v Mlinčah, p. St. Veit im Jauntale.

IŽLA JE BLASNIKOVA VELIKA PRATIKA

za prestopno leto 1928,

ki ima 366 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj vpoštevan in je še danes najbolj obrajtan. — Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah. — „VELIKA PRATIKA“ je najboljši in najcenejši družinski holedar. — Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 D. Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikih

tiskarna in litografski zavod, Ljubljana, Breg 12

111